

ආර්ථික විද්‍යාව
 අධ්‍යයන පොදු සහතික පත්‍ර උසස් පෙළ විභාගය
 සඳහා විෂයානුබද්ධ පුනරීක්ෂණ සංවිතය
04. වෙළෙඳපොළ තුළ නිෂ්පාදන ආයතන
තාර්කිකව හැසිරෙන ආකාරය
ව්‍යුහගත ප්‍රශ්න සඳහා පිළිතුරු

(1)

(i) නිෂ්පාදන සම්පත් අවශ්‍ය පරිදි මුසු කරමින් නිෂ්පාදනය සංවිධානය කරන ඒකකයක් නිෂ්පාදන ආයතනයක් ලෙස හැඳින්වේ.

එහි ස්වරූප

- තනිපුද්ගල ව්‍යාපාර
- හවුල් ව්‍යාපාර
- සංස්ථාපිත සමාගම්
- සමූපකාර ව්‍යාපාර
- රාජ්‍ය ව්‍යවසාය

(ii) යෙදවුම් හා නිමැවුම් අතර පවතින තාක්ෂණික සම්බන්ධතාව නිෂ්පාදන ශ්‍රිතයකි.

$$Q = f(L, K)$$

නිෂ්පාදන ශ්‍රිතයෙන් ගම්‍ය වන්නේ, කිසියම් භාණ්ඩයක නිමැවුම, ස්ථාවර යෙදවුම් හා විචල්‍ය යෙදවුම් මත රඳා පවතින බවයි.

(iii) කෙටිකාලය

- නිෂ්පාදන ක්‍රියාවලියට යොදා ගැනෙන ඇතැම් යෙදවුම් වෙනස් කිරීමට තරම් ප්‍රමාණවත් නොවන කාලයයි.
- නැතහොත් ස්ථාවර හා විචල්‍ය යන යෙදවුම් වර්ග දෙකම දැකිය හැකි කාලයයි.

දිගුකාලය

- නිෂ්පාදන ක්‍රියාවලියට අදාළ සියළුම යෙදවුම් වෙනස් කිරීමට ප්‍රමාණවත් කාලයයි.
- නැතහොත් විචල්‍ය යෙදවුම් පමණක්ම දැකිය හැකි කාලයයි.

(iv) කෙටි කාලීන නිෂ්පාදන ක්‍රියාවලියේ හැසිරීම කෙරෙහි බලපාන්නේ භීතවන ආන්තික ඵලදා නීතියයි.

- නිෂ්පාදන ආයතනයක් කෙටිකාලයේදී ස්ථාවර යෙදවුම් සමඟ මිශ්‍ර කරමින් විචල්‍ය යෙදවුම් පමණක් වැඩි කරන විට විචල්‍ය යෙදවුමේ ආන්තික ඵලදාව හා සාමාන්‍ය ඵලදාව එක්තරා අවස්ථාවකට පසුව පහළ යන බව භීතවන ආන්තික ඵලදා නීතියෙන් කියවේ.
- දිගු කාලීන නිෂ්පාදන ක්‍රියාවලියට බලපානු ලබන්නේ පරිමාණානුකූල ඵල නීතියයි.
- දිගු කාලයේදී සියළුම යෙදවුම් වෙනස් කරමින් නිෂ්පාදනයේ යෙදෙන විට නිමැවුම හැසිරෙන ආකාරය පරිමාණානුකූල ඵල නීතිය ලෙස හැඳින්වේ.

(v) සියළුම යෙදවුම් වෙනස් කරන ප්‍රතිශතයට වඩා වැඩි ප්‍රතිශතයකින් නිමැවුම වර්ධනය වීම වැඩෙන පරිමාණානුකූල ඵල ලෙස හැඳින්වේ.

ඊට හේතු:

- a) නිෂ්පාදන සාධකවල නොබෙදිය හැකි යෙදවුම් තිබීම.(නිෂ්පාදන සාධකවල අභාජ්‍ය බව)
- b) ශ්‍රම විභජනය මගින් විශේෂ ප්‍රාගුණය කිරීමේ හැකියාව
- c) යන්ත්‍ර භාවිතය කිරීමේ හැකියාව
- d) එක් වරකදී පමණක් දැරිය යුතු වියදම් තිබීම.

(2)

(i) නිෂ්පාදන ක්‍රියාවලියේදී කැප කරනු ලබන සියළු ආර්ථික සම්පත්වල ආවස්ථික පිරිවැය නිෂ්පාදන පිරිවැය ලෙස හඳුන්වයි.

ඊට ප්‍රධාන වශයෙන් පිරිවැයයන් 2 ක් ඇතුළත් වේ.

$$\text{ආවස්ථික පිරිවැය} = \text{සෘජු පිරිවැය} + \text{වක්‍ර පිරිවැය}$$

(ii) සෘජු පිරිවැය යනු නිෂ්පාදන ක්‍රියාවලිය සඳහා ආයතනය විසින් පිටතින් මිලදී ගත් යෙදවුම් සඳහා දරනු ලබන පිරිවැයයි.

උදා - අමුද්‍රව්‍ය වියදම්

වැටුප් වියදම්

ඉන්ධන හා විදුලි වියදම්

වක්‍ර පිරිවැය යනු, නිෂ්පාදන ක්‍රියාවලියට උපයෝගී කරගනු ලබන ආයතනය සතු නිෂ්පාදන සම්පත්වල ආවස්ථික පිරිවැයයි.

උදා - අහිමි වූ වැටුප් ආදායම

අහිමි පොලී ආදායම

ආර්ථික ක්ෂය වීම්

ප්‍රාමාණික ලාභය

(iii) අතීතයේ දරණ ලද පිරිවැයක් වර්තමානයේ ආපසු අයකරගත නොහැකි නම්, එවැනි පිරිවැයක් ගිළුණු පිරිවැයක් ලෙස හැඳින්වේ.

(ලකුණු 02)

නිදසුනක් ලෙස ආයතනයක් ස්ථාවර වත්කම් මිලට ගැනීම සඳහා දරණ පිරිවැයන්, නිෂ්පාදනය කලද, නොකලද දරා අවසන් කර ඇති පිරිවැයයන්ය. එම පිරිවැයයන් නැවත අයකරගත නොහැකි බැවින් යටකල පිරිවැයයන්(ගිලුණු පිරිවැය) ලෙස හැඳින්විය හැකිය.

(iv)

a)

අමුද්‍රව්‍ය වියදම	2000
ඉන්ධන වියදම	1200
ණයපොලී	800
වැටුප් හා වෙනත්	1300
සෘජු පිරිවැය	<u>5300</u>

b)

ආර්ථික ක්ෂයවීම්	300
ප්‍රාමාණික ලාභ	900
අහිමි වැටුප් ආදායම	300
වක්‍ර පිරිවැය	<u>1500</u>

c)

ආදායම	75000
(-) සෘජු පිරිවැය	5300
ගණකාධිකරණ ලාභය	<u>69700</u>

d)

මුළු ආදායම	75000
මුළු පිරිවැය	6800
ආර්ථික ලාභය	<u>68200</u>

(3)

- (i) ස්ථාවර පිරිවැයයන්
 පස සැකසීමට උදැල්ලක් ගැනීමට යන වියදම
 වතුර දැමීමට මල් බාල්දියක් ගැනීමට යන වියදම

විචල්‍ය පිරිවැයයන්

- බීජ ඇට සඳහා යන වියදම
- පොහොර සඳහා යන වියදම
- වතුර සඳහා යන වියදම

(ii)

නිමවුම	ස්ථාවර පිරිවැය	TVC	TC	AFC	AVC	AC	MC
0	200	0	200	-	0	-	
1	200	60	260	200	60	260	60
2	200	80	280	100	40	140	20
3	200	90	290	66.60	30	96.60	10
4	200	110	310	50	27.5	77.50	20
5	200	150	350	40	30	70	40
6	200	240	440	33.3	40	73.30	90

a b c d e

(iii) - විචල්‍ය සාධකයේ මිල ස්ථාවරව තිබියදී විචල්‍ය යෙදවුමේ ආන්තික ඵලදාව ඉහළ යන විට ආන්තික පිරිවැය පහළ යයි.

- ආන්තික ඵලදාව හීනවීමට පටන් ගන්නා විට ආන්තික පිරිවැය ඉහළ යාමට පටන් ගනී.
- මේ නිසා කෙටි කාලීන ආන්තික පිරිවැය වක්‍රය හීනවන ආන්තික ඵලදා නීතියේ පිළිබිඹුවකි.
- සාමාන්‍ය ඵලදාව ඉහළ නගින විට සාමාන්‍ය විචල්‍ය පිරිවැය පහළ යයි.
- සාමාන්‍ය විචල්‍ය ඵලදාව පහළ වැටෙන විට සාමාන්‍ය විචල්‍ය පිරිවැය ඉහළ නගී.
- සාමාන්‍ය ඵලදාව උපරිම වනවිට සාමාන්‍ය විචල්‍ය පිරිවැය අවමවේ.

- (iv) - පරිමාණකූල පිරිමැසුම් යනු, දිගු කාලයේදී ආයතනයක් නිෂ්පාදනය ප්‍රසාරණය කිරීමේදී ආයතනයේ සාමාන්‍ය පිරිවැය හෙවත් ඒකක පිරිවැය පහළ බැසීමකි.
 - පරිමාණකූල නොපිරිමැසුම් යනු, දිගු කාලයේදී ආයතනයක් නිෂ්පාදනය ප්‍රසාරණය කිරීමේදී ආයතනයේ සාමාන්‍ය පිරිවැය හෙවත් ඒකක පිරිවැය ඉහළ යාමයි.

- (v) ධාරිතාව විශාලවීම නිසා හට ගන්නා තාක්ෂණික පිරිමැසුම්
 - කළමනාකරණය ආශ්‍රිත පරිමාණානුකූල පිරිමැසුම්
 - අලෙවිකරණය ආශ්‍රිත පරිමාණානුකූල පිරිමැසුම්
 - මූල්‍යමය පරිමාණානුකූල පිරිමැසුම්
 - අවධානම් දැරීම හා සම්බන්ධ පරිමාණානුකූල පිරිමැසුම්

(4)

- (i) - වෙළෙඳපොළ තුළ සිටින ආයතන සංඛ්‍යාව
 - නිෂ්පාදිතයේ සමජාතිය බව
 - ආයතනයකට වෙළෙඳපොළට පිවිසීමට හා ඉන් පිටවීමට ඇති හැකියාව

(ii) නිෂ්පාදන ආයතන අතර පවත්නා තරඟයේ ස්වභාවය

පූර්ණ තරඟය	ඒකාධිකාරී තරඟය
භාණ්ඩ සමජාතිය වේ.	ප්‍රභේදිත භාණ්ඩ නිපදවීම
පැවරුණු මිලක් පැවතීම	වෙනස් මිලයන් යටතේ භාණ්ඩ අලෙවි කිරීම
ප්‍රචාරණ වියදම් නොමැතිවීම	ප්‍රචාරණ වියදම් පවතී.
මිල ආන්තික පිරිවැයට සමාන වේ.	මිල ආන්තික පිරිවැයට වඩා වැඩියි.

(iii) ආයතනයකට, කර්මාන්තය තුළට ඇතුළුවීම වළක්වන ස්වාභාවික හෝ කෘතිම බාධා පවතී.

- ප්‍රධාන අමුද්‍රව්‍ය හිමිකම තනි ආයතනයකට පවතින විට ඒකාධිකාරී තත්ත්වයක් බිහිවන නිසා වෙනත් ආයතනයකට එකී කර්මාන්තයට ඇතුළු වීමට හැකියාව නොමැත.
- රජය ගන්නා ක්‍රියාමාර්ග නිසාද අලුත් ආයතනවලට කර්මාන්තයට ඇතුළු වීමේ බාධා ඇති වේ.
- යම් යම් ආයතන (ව්‍යාපාර) පවත්වාගෙන යාමේ අයිතිය තනි ආයතනයකට පැවරීමත්, ඇතැම් ව්‍යාපාර කාර්ය රජයට අයත් ආයතන මගින් පමණක් කරගෙන යාමට පියවර ගැනීම නිසා වෙනත් ආයතනවලට කර්මාන්තයට පිවිසීම දුෂ්කර වේ.
- එසේම පරිමාණානුකූල පිරිමැසුම් පවතින විටද අලුත් ආයතන ප්‍රවේශ වීම බාධාකාරී වේ.

(iv) - දිගු කාලයේදී සියළු යෙදවුම් වෙනස් කරමින් නිෂ්පාදනයේ නිරත වන විට පරිමාණානුකූල පිරිමැසුම් හට ගනී.

- පිරිමැසුම් ඇතිවන විට දිගු කාලීන සාමාන්‍ය පිරිවැය අඩුවන අතර, වෙනත් ආයතන සපයන මිලට වඩා අඩු මිලකට මුළු වෙළෙඳපොළටම අවශ්‍ය කරන සැපයුම ලබාදීමට හැකියාව එම තනි ආයතනයට ලැබේ.
- එවිට අඩු පිරිවැය යටතේ වැඩි නිමවුමක් ලබාදීමට හැකියාව ලැබෙන නිසා ඒ හා තරඟ කිරීමට නොහැකිවීමෙන් ස්වාභාවිකවම ඒකාධිකාරී තත්ත්වයක් ඇතිවීම ස්වාභාවික ඒකාධිකාරය ලෙස හඳුන්වයි.

(v) සමජාතිය භාණ්ඩ නිපදවීම නිසාත්, ආයතනය මුළු වෙළෙඳපොළ සැපයුමෙන් ඉතා කුඩා ප්‍රමාණයක් පමණක් සපයන නිසාත්, වෙළෙඳපොළ තුළ පූර්ණ තොරතුරු / දැනුම පවතින නිසාත් පූර්ණ තරඟකාරී ආයතනයක් මිල ගනුවෙකි.

එබැවින් ආයතනයකට පවත්නා වෙළෙඳපොළ මිල යටතේ ඕනෑම ප්‍රමාණයක් සැපයීමට හැකියාව ඇති බැවින් ප්‍රමාණ අක්ෂයට සමාන්තර රේඛාවක් ලෙස ආයතනයේ ඉල්ලුම් වක්‍රය පිහිටයි. නමුත් කර්මාන්තයට භාණ්ඩයේ මිල තීරණය කිරීමේ හැකියාව පවතී. එබැවින් කර්මාන්තයේ ඉල්ලුම් වක්‍රය පහලට බැවුම්වන ස්වරූපයක් ගනී.

(5)

- (i) - පූර්ණ තරඟකාරී ආයතනයකට පවත්නා වෙළෙඳපොළ මිල යටතේ කැමති ප්‍රමාණයක් විකුණාගත හැක. එබැවින් පූර්ණ නම්‍ය ඉල්ලුම් වක්‍රයට මුහුණ දේ.
 - ආන්තික අයභාරය යන්නෙන් අදහස් කරන්නේ අතිරේක ඒකකයක් අලෙවි කිරීමෙන් මුළු අයභාරයට එකතුවන ප්‍රමාණයයි.
 - වෙළෙඳපොළේ පැවරුණු මිලක් ක්‍රියාත්මක වීම නිසා අමතර ඒකකයක් සැපයීම යනු භාණ්ඩයේ මිලම වේ.
 - එබැවින් ආන්තික අයභාරය යනු එක් භාණ්ඩ ඒකකයක මිලම වේ. ආන්තික අයභාරය වෙනුවට මිල ආදේශ කල හැක.

(ii) මේ සඳහා ප්‍රවේශ 2 ක් පවතී.

a) $TR=TC$ ප්‍රවේශය

මුළු අයභාරය හා මුළු පිරිවැය අතර වෙනස වැඩිම නිමවුම් මට්ටම ප්‍රශස්ත නිමවුම් මට්ටම සේ තීරණය කරයි.

b) $MR=MC$ ප්‍රවේශය

MC වක්‍රයේ බෑවුම ධන අගයක් ගන්නා MR ට සමාන වන නිමවුම් මට්ටම ප්‍රශස්ත නිමවුම් මට්ටම සේ සලකයි.

(iii) අවප්‍රාමාණික ලාභ ලැබීම යනු මුළු අයභාරයට වඩා මුළු පිරිවැය වැඩි අවස්ථාවකි.

- කෙටි කාලයේදී පූර්ණ තරඟකාරී ආයතනයකට ස්ථාවර පිරිවැය නොවැළැක්විය හැකි පිරිවැයකි.
- එම නිසා ආයතනයකට මුළු අයභාරයෙන් මුළු විචල්‍ය පිරිවැය පියවා ගත හැකි නම්, පාඩු ලැබුවද තවදුරටත් නිෂ්පාදනයේ නිරත විය හැක.
- මෙහිදී ආයතනයට පාඩුවකට ඇත්තේ මුළු ස්ථාවර පිරිවැය පමණි.
- ඇතැම් විට මුළු ස්ථාවර පිරිවැයෙන් කොටසක්ද මුළු අයභාරයෙන් ආවරණය වී තිබිය හැක.

(iv) - කෙටි කාලයේදී නිෂ්ප්‍රාමාණික ලාභ ලබන විට, අලුතින් ආයතන කර්මාන්තයට ප්‍රවේශ වේ.

- එවිට කර්මාන්තයේ සැපයුම වැඩි වී වෙළෙඳපොළ මිල පහළ යයි.
- මිල පහළ යන විට ඉපයූ නිෂ්ප්‍රාමාණික ලාභය අඩුවේ.
- මෙම ක්‍රියාවලිය ප්‍රාමාණික ලාභ ලබන මට්ටම තෙක් ක්‍රියාත්මක වේ.
- එසේම අලාභ ලබන විට ආබාධ පිටවුම යටතේ ආයතන කර්මාන්තයෙන් පිටවන නිසා කර්මාන්තයේ සැපයුම අඩු වී මිල ඉහළ යයි. එයද ප්‍රාමාණික ලාභ මට්ටම තෙක් සිදුවේ.

(v) - නිශ්චිත අවස්ථාවකදී විවිධ මිල ගණන් යටතේ සපයන ප්‍රමාණ සැපයුම් වක්‍රයෙන් පෙන්වයි.

- පූර්ණ තරඟකාරී ආයතනයක සැපයුම තීරණය කරන තීරණාත්මක ලක්ෂ්‍යය වන්නේ, මිල අවම සාමාන්‍ය විචල්‍ය පිරිවැයට සමාන වන ලක්ෂ්‍යයි. ඒ අනුව කෙටිකාලීන සැපයුම් වක්‍රය පහත පරිදි දැක්වේ.

